

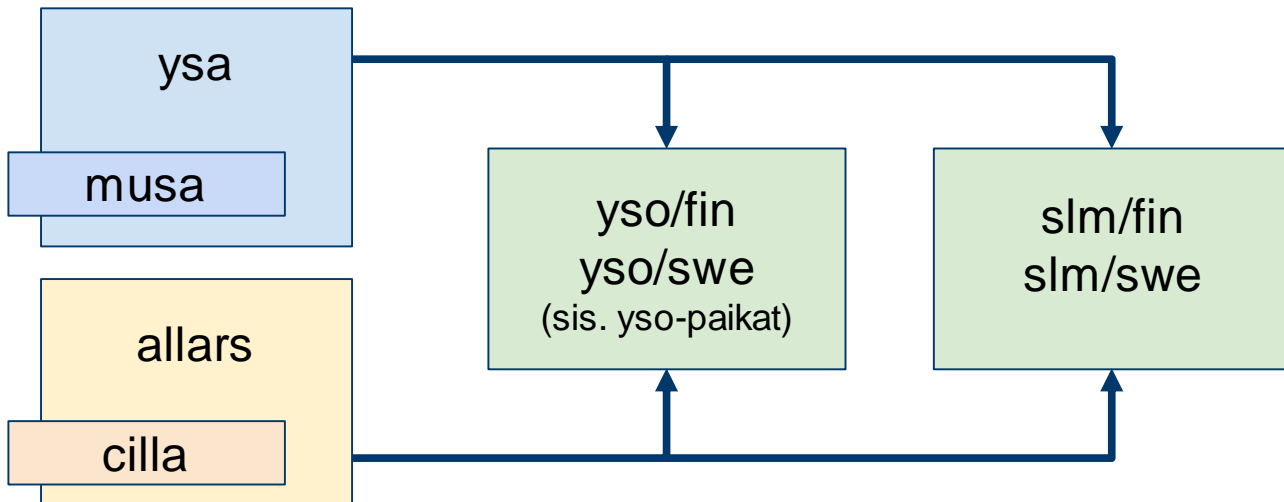
Ontologioiden käyttöönotto kirjastoissa, mutta kuka lohduttaisi ketjuja?

Jarmo Saarikko ja Matias Frosterus
Missä Mennään -webinaari 4.12.2018

YSAsta YSOon

www.kiwi.fi/display/ysall2yso

Siirtymään liittyvät sanastot

Konversioyhteistyöryhmä

- Valmistele konversiosäännöt
 - Auktoriteettitietueille (Asteri) SKOS → MARCXML
 - Bibliografisille tietueille (Melinda)
- Kokoontuu 8 kertaa tänä vuonna
- Edustettuina
 - Kansalliskirjasto, Helsingin yliopiston kirjasto, Åbo Akademi Bibliotek, Piki- ja Vaski-kirjastot, Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä, Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä, Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä, Kuvailustandardiryhmä

Konversio bibliografisille tietueille käytännössä

- Konvertoidaan kentät 648, 650, 651 ja 655
 - Tulostuksia tulee muihinkin kenttiin
 - Vain kentät, joissa osakentän \$2 arvo on **ysa** tai **allars**
- Haetaan vastineet YSOsta, YSO-paikoista tai SLM:stä
 - Vielä auki lisätäänkö termit vain yhdellä kielellä vai useammalla
 - URI lisätään osakenttään \$0
- Alkuperäiset ysa- ja allars-kentät voidaan jättää tietueeseen tai konversio-ohjelma voi poistaa ne

Entä ketjut?

- Ketjut puretaan konversion yhteydessä
 - Sisällönkuvailuoppaan mukaan tulee välttää ketjujen rakentamista
 - Eri kenttiin, osa eri sanastoihin -- säännöt konversioryhmässä
 - Eri säännöt eri aineistotyypeille: kirjat, äänitteet, videot/elokuvat
- YSOlla ei ole mielekästä ketjuttaa, sillä
 - Ketjuja ei ole auktorisoitu
 - YSO:n URIt viittaavat yksittäiseen käsitteeseen, ei ketjuun → Linkitetty data
 - Finna ei tue ketjuja

Ketjujen käsittelystä

- Käsitellään kunkin MARC-kentän kaikki osakentät yksitellen
- Kunkin osakentän kohdalla selvitetään
 - Mikä osakenttä on kyseessä?
 - aihe, lisämääre, aika, paikka, muoto, jne.
 - Mistä sanastosta termin vastaavuus löytyy?
 - Aineistotyyppi, osakenttä ja vastaavuus vaikuttavat mihin MARC-kenttään vastine asetetaan

YSOa käytettäessä ketjutus ei toimi - esimerkki

Virheelliset kentät Melindassa:

650 7 |a sienet |x tuoksuvalmuska |2 yso |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p90>

650 7 |a sienet |x kauppa |2 yso |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p90>

650 7 |a metsät |x ekologia |2 yso |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p5454>

- 0-kentän URI viittaa vain ensimmäiseen käsitteeseen
- Ketju tarkoittaa jotakin aivan muuta!
- Ketjuja ei auktorisoida

Sisällönkuvailijan korjaamana: (konversio ei tee automaattisesti)

650 7 |a tuoksuvalmuska |2 yso |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p23248>

650 7 |a kauppasienet |2 yso |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p22067>

650 7 |a metsäekologia |2 yso |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p8062>

Esimerkkisääntö ketjun purkamisesta

650 #7 ꞑa viihdemusiikki ꞑz Suomi ꞑy 2000-2009 ꞑ2 ysa

Kun kyseessä on kirja tai artikkeli, joka käsittelee suomalaista musiikkia:

648 #7 ꞑa 2000-2009 ꞑ2 fast

650 #7 ꞑa viihdemusiikki ꞑ2 yso/fin ꞑ0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p8434>

651 #7 ꞑa Suomi ꞑ2 yso/fin ꞑ0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p94426>

Kun kyseessä on nuotti, äänite tai video:

370 ## ꞑg Suomi ꞑ2 yso/fin ꞑ0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p94426>

388 1# ꞑa 2000-2009 ꞑ2 fast

655 #7 ꞑa viihdemusiikki ꞑ2 sim/fin ꞑ0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:sim:s421>

Esimerkki muokattu Marc-formaatin ohjeesta

Uusia käsitteitä ketjujen tilalle

Entä jos ketjua vastaavaa käsitettä ei löydy?

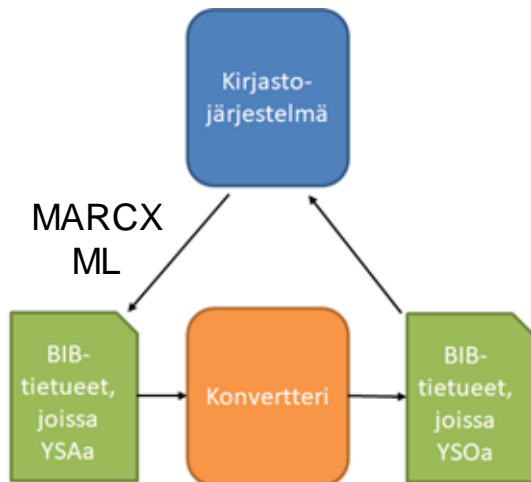
- Sanastoja ylläpidetään jatkuvasti
- Ehdotuksia uusiksi käsitteiksi otetaan vastaan Finton ehdotusjärjestelmän kautta

<https://ehdotus.finto.fi/>

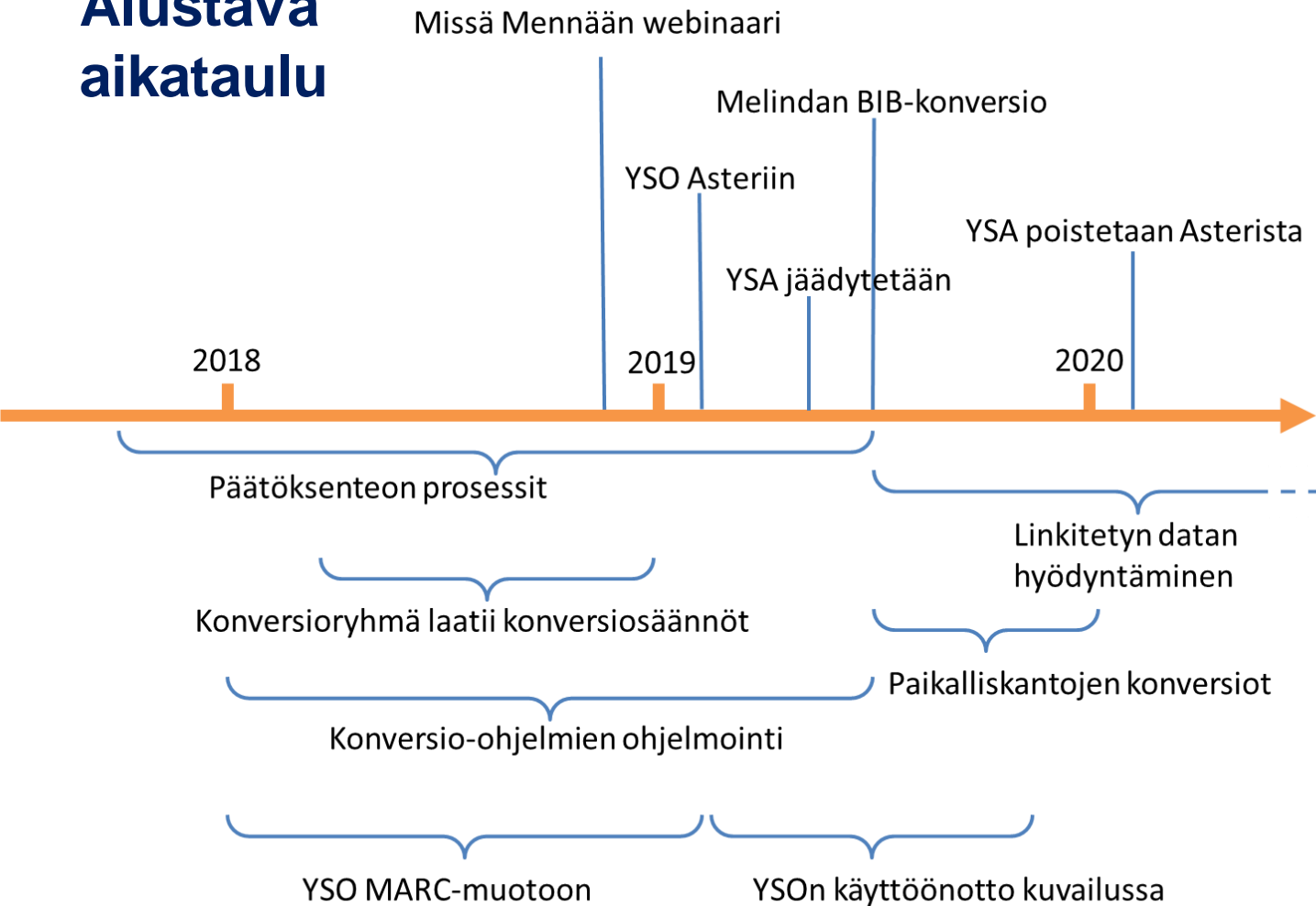
YSAsta YSOon eri kirjastojärjestelmissä?

- **Melindan** konvertointi suunniteltu kesälle 2019
- **Paikalliskannat**
 - Kansalliskirjasto tarjoaa muunnostyökalun
 - Periaatteessa konversio voitaisiin tehdä Melinda-replikoinnin kautta, mutta käytännössä muutosmäärä on liian suuri
 - Selvitetään voidaanko toteuttaa keskitetysti Voyager- ja Koha-kirjastoille

Kansalliskirjaston muunnostyökalu

Alustava aikataulu

Kiitos

Lisätietoja:

<https://www.kivi.fi/display/ysall2yso>
finto-posti@helsinki.fi

YSOa ei ketjuteta - miksi ei?

MARC 650 |0 osakenttä on toistettava kenttä

MUTTA

- Linkitetyn datan käsittelyssä ei voida automaattisesti tunnistaa mihin osakenttään (|a, |v, |x, |y, |z, jne.) kukin linkki liittyy
- Siksi talletetaan vain yksi |a käsite |0 URI pari per kenttä